

PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEM
MAGYAR NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYI TANSZÉKI CSOPORT

**Az irodalom és a kultúra éltető közege:
a lokális és a regionális**

Nagyvárad, 2018. november 5-6.

Főtamogató:

Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága

Támogatók:

Nagyvárad Vár- és Vároستörténeti Múzeum

Várad folyóirat

Balla Géza Pincészete (Ménes, Arad megye)

Fort Silvan Pincészet (Kémer, Szilágy megye)

Nachbil Pincészet (Krasznabéltek, Szatmár megye)

A konferencia helyszínei:

Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad, Sulyok István u. 14–16.

Nagyvárad Vár, Emanuil Gojdu tér 39–41.

Előjáróban a konferenciáról

Általában nagyon keveset, manapság azonban talán egyre többet beszélünk arról, hogy a **lokális kultúra** milyen megtartó erőt képvisel a nemzeti kultúra szempontjából. A helyi közösségek, a **lokális és regionális miliő** tényleges táptalaja a később magasabb szintre emelkedő irodalomnak és kultúrának, amely válhat akár nemzeti, akár világméretekben is meghatározó vagy hatást kifejtő tényezővé. A legtöbb esetben csak az alakulási folyamat végeredményéről, a jól ismert szétsugárzó jelenségről ejtünk szót, azt vizsgáljuk, és megfeledezünk az irodalom és kultúra születésének és felnövekedésének körülményeiről, éltető közegéről, amely nélkül a végső állomás elérése is elképzelhetetlen. Meg vagyunk győződve arról, hogy az igazán fontos, egész életutakat meghatározó tényezők mindenkor helyi szinten történnek, csak a lokális értékből válhat nemzeti vagy nemzetközi hatású életmű. Miként a világörökségi helyszínek is mindenkor a helyi kulturális örökségből nőnek ki, ugyanúgy a lokális irodalom és kultúra produktumai és művelői sem azonnal a „csúcsra születnek”, hanem oda kitartó és a helyi közösséget meggyőző munkával jutnak el. Így válik a lokális vagy regionális közeg a kiterjedt alkotói recepció előkészítőjévé, próbaterepévé, sokszor valódi tartós ösztönzőjévé.

Konferenciánk éppen ezért kíván bekapcsolódni abba a diskurzusba, amely a **lokális és regionális vs. globális** viszonyát, egymásra hatását, illetve egymást feltételező voltát vizsgálja. Meglátásunk szerint ugyanis a helyi értékek felmutatása alapot teremthet arra, hogy Franz Kafkával együtt mondjuk ki: „a” helyi **nem** a marginális, másod- vagy harmadrendű szinonimája! Sőt: a magas irodalom és kultúra genezisének helyszíne! Természetesen nem minden terméke jut el a nemzeti vagy nemzetközi piacokra, de az ott elérhető alkotások biztosan innen indultak. Meghatározó jellege ellenére mégis méltatlanul kevés figyelem fordul erre a helyi és regionális közegre. Tudományos konferenciánk ezen kíván változtatni. Szeretnénk ugyanis a gyökerekig lemenve feltárni azt a soknyelvű és konfesszionálisan összetett kulturális-társadalmi közeget, amely kitermelte magából irodalmunk és kultúránk jeles képviselőit.

A Partiumi Keresztény Egyetem Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszéki Csoportja hagyományteremtő szándékkal indítja útjára ezt a konferenciasorozatot, amelynek célja a helyi és regionális irodalom és kultúra megítélésének javítása, minőségértékelésének rehabilitálása. A szakmai tanácskozás előadásai ennek a célkitűzésnek a függvényében egyebek között a következő problémákhoz kapcsolódhatnak:

- A lokális irodalom és/vagy kultúra mint fogalom története és meghatározása. Az irodalom- és kultúratudomány viszonya a lokálishoz, a regionálishoz
- A társadalom viszonya a lokális és regionális irodalmi és kulturális örökséghez. Oktatás- és művelődéspolitikai
- Helyi alkotók és/vagy közösségek által létrehozott irodalmi és kulturális örökség
- A helyi emlékezet helyei: lokális és regionális emlékezhelyek, emlékezetpolitika
- Ikonikus személyek, szimbolikus helyek egy-egy lokális közegben
- Elfeledett vagy a magas irodalom színterére ki nem jutott alkotások és alkotók
- Negatív irodalmi és kulturális örökség. Szembenézés a múlt problematikus jelenségeivel
- A helyi értékek helye az irodalmi és a kulturális kánonban
- Az irodalomtanítás lokális-regionális jellege
- Műkedvelő irodalmi-művészeti tevékenységek a lokális és az összmagyar irányzatok tükrében

Konferenciánk egy szekció erejéig fókuszba kíván állítani olyan szerzőket, alkotókat is, akik valamilyen módon kapcsolódnak Nagyvárad lokális, illetve a Partium vagy Erdély regionális közegéhez, és bizonyítják, hogy a magas irodalom és kultúra kizárólag a helyiből nőhet ki. Az idei évben választásunk a **130 éve született Karácsony Benő (1888–1944)** személyére esett, aki életművével jól példázza azt a helyzetet, amelybe jelenleg a lokális és regionális irodalom és kultúra megítélése esik az általános – és tegyük hozzá: sokszor a kanonizált – közvéleményben (is): Németh László szerint ugyanis a koncentrációs táborban életét vesztő szerző „egészen társtalan a magyar irodalomban”.

KONFERENCIAPROGRAM

	Hétfő, 2018. november 5.
08,00–09,00	Regisztráció
09,00–09,30	Megnyitó, köszöntések <i>Amfiteátrum</i>
09,30–13,00	Előadások
13,00–14,00	Ebédszünet
14,00–17,30	Előadások szekciókban
17,45–19,15	<i>„Isten a részletekben”.</i> Felolvasóest és beszélgetés az <i>Erdélyi Magyar Írók Ligája</i> szervezésében
19,30	Fogadás és borkóstoló
	Kedd, 2018. november 6.
08,00–09,00	Regisztráció
09,00–12,30	Előadások
12,30–14,30	Várlátogatás, ebédszünet
14,30–19,00	Előadások, a konferencia bezárása
19,00	Vacsora

Hétfő, 2018. november 5.

08,00–09,00	Regisztráció
09,00–09,30	Megnyitó, köszöntések <i>Amfiteátrum</i>
09,30–10,50	Elnök: VERES GÁBOR <i>Amfiteátrum</i>
Verók Attila (Eger/Nagyvárad): <i>Regionális alkalmi költészet mint marginális irodalom? Kora újkori szövegek (17–18. sz.) vizsgálata az erdélyi német nyelvű irodalomból</i>	
Bándi András (Nagyszében): <i>Hajdú István (1687–1748) törzsvári porkoláb kéziratos kötete – egy kevésbé ismert régió elitjének szellemi érdeklődése</i>	
Kusper Judit (Eger): <i>Saját és lokális sajátos viszonya. Az irodalom mint emlékezetbely Egerben</i>	
Fleisz János (Nagyvárad): <i>Nagyvárad főtere mint az emlékezet kiemelt helye</i>	
10,50–11,20	Vita, kávészünet
11,20–12,40	Elnök: VERÓK ATTILA <i>Amfiteátrum</i>
Bertók Rózsa (Pécs): <i>A lokalitás néhány filozófiai háttere</i>	
Veres Gábor (Eger): <i>A tájbázak mint a kultúra éltető közegei – a kulturális örökség rétegzettségének tükrében</i>	
Nagy Andor (Eger): <i>Brassói hétköznapok a város emlékezetében – az alkalmi írók művelődéstörténeti tanulságai (1650–1700)</i>	
Nagy Éva (Bukarest): <i>Templom és iskola: 200 éves a bukaresti református egyház és magyar nyelvű oktatás</i>	
12,40–13,00	Vita
13,00–14,00	Ebédszünet

Hétfő, 2018. november 5.

14,00–15,20	1. szekció: Az irodalom és a kultúra életető közege: a lokális és a regionális Elnök: ANTAL BALÁZS Amfiteátrum
Boka László (Budapest/Nagyvárad): <i>Decentralizációs törekvések és irodalmi regionalitás-alkotások a Partiumban és Erdélyben a 20. század első évtizedeiben</i>	
Szilveszter László Szilárd (Kolozsvár): <i>Lokális identifikáció és politikai állásfoglalás Balla Zsófia rendszerváltás előtti költészetében</i>	
Tapodi Zsuzsanna (Csíkszereda): <i>A Markovits Rodion-életmű recepciójának változásai a lokális, regionális és egyetemes koordinátái között és a sokszínű avasi társadalmi-kulturális közzeg</i>	
Bence Erika (Újvidék): <i>A Vajdasági magyar irodalmi lexikon (1918–2014)</i>	
14,00–15,20	2. szekció: A diaszpóra irodalma. Az MNYKNT szekciója Elnök: BALÁZS GÉZA P22-es terem
Pomogáts Béla (Budapest): <i>Hány magyar irodalom van? Beszélgetés a magyar irodalom területi sokszínűségéről</i>	
Balázs Géza: (Budapest): <i>Hány magyar nyelv, irodalom van? Gondolatok a kulturális és nyelvi stratégiáról</i>	
Moritz László (Budapest/Stockholm): <i>Skandináv diaszpóra irodalmáról az Ághegy lapfolyam írásai alapján</i>	
15,20–15,50	Vita, kávészünet
15,50–17,10	1. szekció: Az irodalom és a kultúra életető közege: a lokális és a regionális Elnök: ANTAL BALÁZS Amfiteátrum
Kocsis Lenke (Újvidék): <i>Pedagógia és módszertan B. Szabó György életművében</i>	

Hétfő, 2018. november 5.

<i>Odler Zsolt (Aszód): „Nem tudtam mi az, zsidónak lenni...” Egy ifjúkori emlékeibe szőtt örökségi tudósítás jelentősége a helytörténet-kutatásban</i>	
<i>Nagy Ágota (Nagyvárad): Nyelvhasználati hibriditás a két világháború közötti Csernovic lokális kultúrájában</i>	
<i>Blankó Miklós (Budapest): Magyar szentek a Kárpát-medencén innen és túl – a magyar szentek topográfiája</i>	
15,50–17,10	2. szekció: A diaszpóra irodalma. Az MNYKNT szekciója Elnök: BALÁZS GÉZA P22-es terem
<i>Málnási Ferenc (Kolozsvár): „mókáim csak vastag pokrócok voltak, amik fázékony valóságaimat óvták a megbűléstől”. Karácsony Benőről</i>	
<i>Cseke Péter (Kolozsvár): A többségi és kisebbségi viszonyrendszer a Korunk látókörében</i>	
17,10–17,30	Vita, kávészünet
17,45–19,15	„Isten a részletekben”. Felolvasóest és beszélgetés az Erdélyi Magyar Írók Ligája szervezésében Résztevők: Márton Evelin, Varga László Edgár, Fischer Botond Moderátor: Antal Balázs Amfiteátrum
19,30	Fogadás és borkóstoló

Kedd, 2018. november 6.

09,00–10,20	Elnök: JÁNOS SZABOLCS Nagyvárad , G épület
Bitskey István (Debrecen): <i>Regionális identitástudat a kora újkor</i> várad	
Debreczeni Attila (Debrecen): <i>Kazinczy fogságában: debreceniek a debreceniség-vitában</i>	
Lakatos Attila (Nagyvárad): <i>Tudományos, irodalmi és közművelődési funkciók egy egyházi testületben. A nagyvárad</i> római katolikus székeséptalan irodalmi kanonokjai	
Bökös Borbála (Nagyvárad): <i>Debrecen és Nagyvárad a tizenkilencedik századi angol és amerikai utazók útleírásaiban</i>	
10,20–10,50	Vita, kávészünet
10,50–12,10	Elnök: LAKATOS ATTILA Nagyvárad , G épület
Egyed Emese (Kolozsvár): <i>Milyen (magyar) színházat? 19. századi vita a fővárosba tervezett színházról</i>	
Kozma Éva (Kolozsvár/Nagyvárad): <i>Lokális és nemzeti értékrend a 19. század eleji vándor színházszínházak önmeghatározásában</i>	
János Szabolcs (Nagyvárad): <i>Loci Memoriae Transilvanicae – irodalom, színház, emlékezet</i>	
Hevesi Zoltán (Nagyvárad): <i>Színházi „nyelvjárások” az erdélyi magyar diákszínházszínházában 2017-2018-ban</i>	
12,10–12,30	Vita
12,30–14,30	Ebéd szünet, várséta
14,30–15,30	Elnök: BALÁZS IMRE JÓZSEF Nagyvárad , G épület
Gintli Tibor (Budapest): <i>Otthonosság és anekdotizmus összefüggései Karácsony Benő műveiben</i>	

Kedd, 2018. november 6.

Antal Balázs (Nyíregyháza): <i>Eljárások és formák Karácsony Benő novellisztikájában</i>	
Balázs Géza (Budapest/Nagyvárad): <i>Biomorfizmus (a természet és állatvilág humanizálása) Karácsony Benő regényeiben</i>	
15,30–16,00	Vita, kávészünet
16,00–17,00	Elnök: GINTLI TIBOR Nagyvárad, G épület
Demény Péter: <i>Reflexiók a középről – Karácsony Benő élete és műve kapcsán</i>	
Balázs Imre József (Kolozsvár): <i>Napos oldal: gondolatok két vizuális adaptáció kapcsán (Mihályfy Sándor filmje és a Transindex infografikája)</i>	
Balogh Andrea (Nagyvárad): <i>Egy kutatás kérdései, hiátusai és eredményei – Karácsony Benő életútjának nyomában</i>	
17,00–17,30	Vita, kávészünet
17,30–19,00	Elnök: Balogh Andrea Nagyvárad, G épület
Gudor Botond (Gyulafehérvár): <i>Karácsony Benő és Gyulafehérvár</i>	
Szűcs László (Nagyvárad): <i>Gondolatok a Karácsony Benő életműkiadás tapasztalatairól</i>	
Vita	
Demény Péter: <i>Levél Felméri stíljében (Irodalmi felolvasás)</i>	
A konferencia bezárása	
19,00	Vacsora